

Maron Bronisław (1888–1944)

Ur. 28 kwietnia w Koślince w pow. tucholskim, w rodzinie Franciszka, pracownika sądu, i Joanny z d. Lipskiej. Szkołę ludową ukończył w Tucholi, później był członkiem tamtejszego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. W 1908 r. został powołany do armii pruskiej i awansowany do stopnia kpr. Wraz z wybuchem I wojny światowej w 1914 r. ponownie został wcielony do pruskiego wojska. W 1918 r. był członkiem Rady Robotniczo-Żołnierskiej w Krobi. Podczas Powstania Wielkopolskiego walczył na południowym froncie powstańczym.

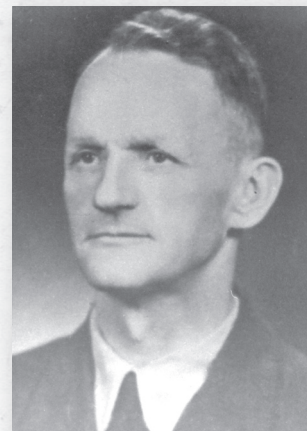

W 1923 r. był burmistrzem w Śmiglu. Następnie objął urząd szefa administracji miejskiej w Chodzieży. Był aktywnym działaczem Stronnictwa Narodowego i Towarzystwa Kresów Zachodnich. Na burmistrzowską emeryturę przeszedł w 1936 r.

We wrześniu 1939 r. w mieście zorganizował administrację zastępczą oraz Straż Obywatelską po ucieczce ówczesnych władz. Po wkroczeniu wojsk niemieckich do Chodzieży rozpoczął pracę jako księgowy w niemieckim ogrodnictwie. Wiosną 1940 r. zajął się organizacją działalności konspiracyjnej. Zaprzysiężony został do organizacji „Ojczyzna” i ZWZ przez Kiryła Sosnowskiego. Od 1942 r. był członkiem AK – jako żołnierz używał ps. „Mars” i „Łysy. Przysięgę organizacyjną złożył przed kpt. Janem Kamińskim. Wiosną tego samego roku został szefem Referatu Wojskowego Inspektoratu AK w Chodzieży. Przystąpił wówczas do budowania struktur Obwodu Chodzieskiego AK „Chodnik-Węglarnia”. Jego aktywna działalność trwała do połowy 1944 r. W lipcu 1944 r. skierowano go do budowy umocnień w dolinie Noteci. W dniu 8 sierpnia 1944 r. został aresztowany i osadzony w chodzieskim więzieniu. Zatrzymano również jego żonę Gertrudę i córkę Gertrudę. Z Chodzieży B. Maron został przewieziony najpierw do więzienia przy ul. Młyńskiej w Poznaniu. Przeszedł ciężkie śledztwo prowadzone przez poznańskie gestapo w byłym Domu Żołnierza. W dniu 18 sierpnia 1944 r. został osadzony w obozie w Żabikowie i w ewidencji więźniów obozu ujęto go pod numerem 18 313. Nie wydał nikogo z siatki chodzieskiej konspiracji. Zmarł 22 sierpnia 1944 r. w obozie w Żabikowie wskutek obrażeń odniesionych podczas przesłuchania.

Marzyński Edmund Jan (1896–1944)

Ur. 23 października w Poznaniu, syn Ignacego i Jadwigi z d. Błądkiewicz. Uczęszczał do Szkoły im. Comeniusa w Poznaniu. Od 1912 r. był członkiem Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” na Wildzie oraz Drużyny Skautowej „Piast”. W latach pierwszej wojny światowej został wcielony do armii niemieckiej. Walczył na froncie zachodnim, za co został odznaczony Krzyżem Żelaznym II klasy. We wrześniu 1918 r. podczas urlopu zdezerterował z niemieckiego wojska. Powrócił do Poznania i wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej zaboru pruskiego. Kierował III Drużyną Harcerską im. Mieczysława I. Brał udział w Powstaniu Wielkopolskim, walcząc w rejonie lotniska Ławica oraz na terenie miasta Poznania. Następnie był przydzielony kolejno do 1. baonu garnizonowego w Poznaniu, do służby kwatermistrzowskiej w 3. Pułku Wielkopolskim w Gnieźnie. W dniu 24 czerwca 1920 r. awansowany do stopnia ppor. W 1924 r. został przeniesiony w stan spoczynku i rozpoczął pracę w spółdzielni „Zgoda” w Pleszewie. W następnych latach zmieniał kilkakrotnie miejsca pracy: był m.in. kontrolerem w Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu – Oddział w Środzie Wlkp. Pracował w Starostwie Powiatowym w Środzie Wlkp., następnie przeniósł się do Poznania, gdzie został zatrudniony w Wydziale Drogowym DOKP na stanowisku adiunkta, potem w Biurze Wojskowym DOKP.

Podczas kampanii wrześniowej przebywał w Warszawie, gdzie przydzielony został do służby wojskowej w Ministerstwie Komunikacji. Do Poznania powrócił w październiku 1939 r. Początkowo był zatrudniony jako pracownik magazynowy, potem skierowany do pracy w Biurze Statystycznym Dyrekcji Kolejowej w Poznaniu i Antoninku. Do ZWZ zaprzysiężony w początkach 1941 r. W latach następnych (1942–1943) działał w Wydziale II IR Poznań, po czym został przeniesiony do Samodzielnego Wydziału Kolejnictwa Okręgu Poznańskiego AK. Jednocześnie był kierownikiem referatu wywiadowczego i bezpośrednio podlegał szefowi Samodzielnego Wydziału Kolejnictwa w sztabie Okręgu, por. Brunonowi Hybiakowi. Następnie sprawował funkcję szefa wywiadu w IR Poznań. Gestapo aresztowało go w dniu 4 lutego 1944 r. w Poznaniu. Był więziony w siedzibie gestapo w byłym w Domu Żołnierza, Forcie VII (cela 55) oraz w obozie w Żabikowie (cela K1), gdzie w dniu 19 lipca 1944 r. został rozstrzelany.

Napierała Stanisław (1902–1945)

Ur. 21 października w Wąbiewie w pow. wolsztyńskim. Rodzicami jego byli Jan i Franciszka z d. Cynajek. Brał czynny udział w Powstaniu Wielkopolskim w walkach o Wolsztyn, Grójec i Babimost. Powołany do wojska, służył w 57. pp w Poznaniu, awansując do stopnia starszego sierż. W latach 1932–1939 pracował jako maszynista parowozowy poznańskiego węzła PKP.

W obawie przed aresztowaniem za udział w Powstaniu Wielkopolskim, na przełomie 1939/1940 uciekł do Warszawy, gdzie nawiązał kontakt z organizacją PN i przyłączył się do pracy konspiracyjnej. Jako maszynista kolejowy jeździł pociągami pośpieszными na trasie Warszawa – Poznań – Berlin. W 1943 r. był inicjatorem utworzenia w Poznaniu Okręgu VIII Polski Niepodległej – autonomicznej organizacji AK. Kierował niewielką grupą łączników, którzy poruszali się w mundurach niemieckich kolejarzy. Po raz pierwszy ujęła go w marcu 1944 r. policja niemiecka na Dworcu Głównym w Poznaniu. Podczas aresztowania wywiązała się strzelanina, w trakcie której zbiegł. Początkowo ukrywał się w Poznaniu, po czym wyjechał do Warszawy. Ponownie został zatrzymany 7 czerwca 1944 r. przez gestapo poznańskie na dworcu kolejowym Poznań-Dębiec. W związku ze sprawą Stanisława Napierały aresztowana została także jego żona Wiktoria. Wielokrotnie przesłuchiwano ją w siedzibie gestapo w byłym Domu Żołnierza i wraz z mężem osadzono w obozie w Żabikowie. W dniu 17 stycznia 1945 r. S. Napierała został rozstrzelany na terenie obozu.

Nieborak Ryszard (1915–1944)

Ur. się 3 kwietnia w Domaradzicach w pow. rawickim jako syn Stefana i Pelagii z d. Nawroczyk. Po złożeniu egzaminu maturalnego kontynuował naukę na Wydziale Prawno-Ekonomicznym UP, który skończył dyplomem w 1937 r. Z harcerstwem związał się w 1924 r., wstępując do drużyny im. T. Kościuszki w Kępnie. W czasie studiów działał w 1. Akademickiej Drużynie Harcerskiej im. Stanisława Staszica, w której do 1937 r. był drużynowym. Jednocześnie od 1936 r. był referentem Kręgów Starszoharcerskich w Poznaniu. Po ukończeniu studiów odbył jednoroczną służbę wojskową, a następnie złożył aplikację sądową.

W czasie kampanii wrześniowej 1939 r. został zmobilizowany do wojska, jako plut. pchor. w kompanii przeciwpancernej 29. Pułku Strzelców Kaniowskich. Brał udział w walkach o Warszawę. Po kapitulacji stolicy został wzięty do niewoli. W początkach października 1939 r. zwolniono go z obozu, po czym znalazł się w Poznaniu. Pracował wówczas jako cieśla w przedsiębiorstwie budowlanym Józefa Nogali. W czasie okupacji czynnie zaangażował się w pracę konspiracyjną, pełniąc w Szarych Szeregach funkcję kierownika środowiska drużyn szkół gimnazjalnych w Poznaniu, a następnie mianowany został komendantem drużyn starszoharcerskich w Poznaniu i zastępcą komendanta Chorągwi Wielkopolskiej. Kierował specjalną kolejową grupą Szarych Szeregów, zajmującą się sabotażem w Poznaniu. Do AK został zaprzysiężony w grudniu 1942 r. Występował pod ps. „Płomyk”. Jako oficer dywersji otrzymał przydział do sztabu IR Poznań. Aresztowano go 5 lutego 1944 r. i uwięziono w siedzibie gestapo w byłym Domu Żołnierza, następnie w Forcie VII w Poznaniu; stąd przeniesiony został do obozu w Żabikowie i tam zginął 29 czerwca 1944 r.